

Карально-репресивні дії наркомату внутрішніх справ доби сталінізму, привели до правового нігілізму у радянському суспільстві і повній дискредитації більшовицької ідеї побудови безкласового, рівноправного суспільства.

Література

1. Народний секретаріат внутрішніх справ СРСР. *Юридична енциклопедія* : Ю. Шемшученко – К. : Українська енциклопедія ім. М. Бажана, 2002. – Т. 4 : Н – П. – 720 с.
2. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. К.: Либідь, 1994. – 271 с.
3. Шаповал Ю. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документи. К.: Абрис, 1997. – 608 с.

Уляна Петрівна Брик – курсант III курсу Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник: Геннадій Геннадійович Дедурін – доцент кафедри теорії та історії держави і права Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У ФОРМУВАННІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Україна пройшла непростий шлях до здобуття власної незалежності. Одним із ключових документів, який передував цій визначній події, стала Декларація про державний суверенітет. Її приймала ще Верховна Рада УРСР 16 липня 1990 року, коли цей документ було підтримано голосами 355 депутатів. Проти виступили лише 4 депутати, 1 – утримався [3, с. 171]. У той переломний для нашої держави момент поява подібного документу була надзвичайно своєчасною і актуальною, таким він залишається і сьогодні, бо саме у Декларації закладено фундаментальні основи розбудови української державності.

Розглянемо найбільш вагомі положення Декларації. Насамперед у ній зазначалося, що Верховна Рада УРСР, виражаючи волю народу України, прагнучи створити демократичне суспільство, виходячи з потреб всебічного забезпечення прав і свобод людини, шануючи національні права всіх народів, дбаючи про повноцінний політичний, економічний, соціальний і духовний розвиток народу України, визнаючи необхідність побудови правової держави, маючи на меті утвердити суверенітет і самоврядування народу України, проголосила державний суверенітет України як верховенство, самостійність, повноту і

неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах [1].

Саме у Декларації вперше починає фігурувати сучасна назва нашої держави – Україна. У документі також можна зустріти такі важливі дефініції, як «національна держава», «національна державність», «самовизначення української нації». Її укладачами підкреслювалася приналежність до народу України, який виступає у ролі єдиного джерела влади, усіх громадян, незважаючи на їх національну приналежність. Цей документ визнавав право українців на самовизначення. З цього часу на території республіки пріоритет мали саме республіканські закони. Суверенітет гарантував незалежність і рівноправність у міжнародних відносинах. Представляти український народ мала право лише Верховна Рада УРСР. Існуючі кордони республіки оголошувалися недоторканими. Передбачалась розбудова власних збройних сил. Декларація проголошувала вищою цінністю права і свободи людини. Хоча цей документ і не мав статусу конституційного акту, саме він відкрив нашої державі шлях до незалежності [2, с. 9].

Декларацію про державний суверенітет України без перебільшення можна вважати документом історичної ваги. У ній було закладено фундаментальні основи для здійснення в Україні корінних перетворень у галузі державного, господарського, соціально-культурного будівництва. Вона стала основою для нової Конституції України. Декларація, закріплюючи за УРСР високий рівень суверенізації, реально наближала її до незалежності. Дійсно, вона відкрила шлях для формування державно-правових засад для утворення незалежної Української держави. Тому цілком закономірно в «Акті проголошення незалежності України», прийнятому 24 серпня 1991 р. Верховною Радою УРСР, зазначалося: «...здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголошує незалежність України та створення самостійної Української держави – України» [4, с. 95].

Отже, Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року стала вагомим кроком для набуття Україною незалежності. Цей документ, що з'явився вже майже 30 років тому, створив міцний фундамент для подальшого формування нової системи права новоутвореної вільної держави, наблизивши Україну до міжнародних правових стандартів розбудови громадянського суспільства у суверенній країні.

Література

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. № 55-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>

2. Бандурка О. Від Декларації про державний суверенітет до Конституції України. *Вісник ХНУВС*. – 2011. – №2. – С. 8-10.
3. Маковська Н. Декларація про державний суверенітет України. *Архіви України*. – 2010. – № 3-4. – С. 167-179.
4. Гончаренко В. Декларація про державний суверенітет України (1990 р.) та її роль в історії творення незалежної Української держави. *Вісник Академії правових наук України*. – 2010. – №2. – С. 85-95.

Лілія Русланівна Ващенко – студентка I курсу Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Вікторія Олегівна Панкратова** – доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ПРАВОВА ДЕРЖАВА: СПІВВІДНОШЕННЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ

Протягом тривалого часу в державно-правовій доктрині сформувалися численні підходи до питання про співвідношення громадянського суспільства й правової держави, про характер їх взаємовідносин.

Сучасне суспільство в останнє десятиліття переживає швидко й рішучу зміну політико – правових та соціально – моральних цінностей, зміна соціально-правового менталітету людей, трансформацію соціальних підвалин і переоцінку принципів. Тому питання співвідношення та взаємодії громадянського суспільства та держави не втрачає актуальності. Свідченням цього є численні праці, таких теоретиків, як С. Алексєєва, М. Козюбри, А. Колодія, М. Орзіха, В. Копейчикова, М. Матузова, Є. Назаренка, А. Нікітіна, В. Оксамитного, Н. Оніщенко, О. Скакун, П. Рабіновича, В. Шишкіна, В. Щегорцова та інших. Але серед науковців й досі немає єдності в поглядах щодо співвідношення даних понять, тому тематика не втрачає актуальності.

Мета роботи – проаналізувати співвідношення та взаємодію громадянського суспільства та правової держави.

У сучасній юридичній науці розроблені основні положення, що стосуються змісту громадянського суспільства та його взаємодії з правовою державою. Ці положення можуть бути виражені в таких пунктах: 1) громадянське суспільство розуміється як альтернативна державі структура, яка виступає свого роду арбітром в контексті балансу публічних і приватних інтересів; 2) система в сукупності позначена як громадянське суспільство, складається з великої кількості різних і за формою, і за напрямками діяльності елементів або інститутів, які